

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállás:

belső szónoktúra 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 fr, 2-szor 6 fr, 3-szor 5 fr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, a m.

kedden, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, fél évre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgönyök.

Pest, sept. 26. (estve 6 órakor.)

A királyné tegnap Gödöllőről bejött. Ő Felsőge a király utazása Galicziába elhalasztott. A képviselőházban elnök bejelenti a zágrábi tartománygyűlés tegnapi határozatát, melyet az ottani lakosság örömmujongással fogadott. Törvényhozásunk efeletti örömet táviratilag tudatta. A horvát-ügy hétfőn tárgyalatik. Az 1868-ki Budget-törvény elfogadtatott. Előbb Tisza Kálmán kérdésére: vajjon budgetünkre irányadó elvek megállapítatnak-e a jelen törvényjavaslat jóváhagyásával vagy sem? Lónyai kijelenti: az elvek fölött az 1869-ki budget tárgyalásakor hozatik határozat, ha csak bizonyos összegek megszavazásáról van szó. Mint bizonyosat beszélük; hogy Auersperg és Berger visszalépnek. Hirszerint Taaffe megbízott új minisztérium alakításával. A törökök bevonulása a Dunaféjedelemségekbe, belgrádi híreként küszöbön áll.

Pest, sept. 28. (estve 7 órakor.)

A király holnap reggel Budapestet nem érintve Gödöllőre megy és ott hosszabb ideig mulat. A képviselőház ma en bloc elfogadta Horváth-országgal megkötött kiegyezési munkálatot, oly kikötéssel, hogy ez által a katonai határörvidéki viszonyok eventuais rendezése, a dalmát és fiumei kérdés megoldása ne praoccupáltassék.

A „Pester Lloyd” intő szava

az elvakult erdélyi ó-szászokhoz.

A „Pest. Lloyd” komolyan megfédli a n-szebeni egyetemen hetvenkedő ó-szász töredéket. Mida — ugymond — a magyar királyok vendégszeretettel fogadák be az erdélyi szászokat a magyar állam területére, bizonynyal nem gondoltak, hogy a jótéteményekkel elhalmozott gyarmatosítás utódainak nemelyike feladatának tekintendi: a magyar állam fejlődését gátolni, s alkotmányos alapját aláásni; ha ezt sejtették volna, nem részesítették őket oly pazarul a kiváltságokban, melyek alapján e maroknyi német népesség, más nemzeti-égek közé vegyülve, nemcsak fenntartta magát, de anyagi jólétet is szerzett. A magyar alkotmány ilyszerű otalmát az erdélyi szászok egy része a zal véite viszonzni, hogy kezét fogott a bécsi reactioval, s az 1848/49. szerencsétlen napok után derekasan közre dolgozott a magyar alkotmány megemmisítésére. A nyilt absolutismust Schmerling alatt az álcázott alkotmányosság váltván fel, a szászok egy része ezzel szövetekezett a magyar alkotmány ellen, részt vettek, sőt vezérszerepet viseltek ama összeesküvésben, mely jogaink és hazánk épsége ellen törekedett, egyik tűzhelye lévén az ugynevezett „erdélyi országgyűlés.” Ezek az emberek, kiknek háláskának kellene lenni ama nem érdemelt kegyért, hogy az általuk folyvást ostromlott alkotmány értelmében kormányzó minisztérium, megemlékezik azon helyhatósági jogokról, melyeket maguk a szászok adtak fel, s így belőlük egyszerűen tabula rasát csinálhatott volna: ezek az emberek, mondjuk, oly vakmerők, hogy az ország parlamentjétől, melyben a szász népesség képviselői is ülnek, megtagadják a jogot az ország útjakeletését illetőleg. Mikor a bécsi alsólt kormányval állottak szemközt, hallgattak; midőn ez kimélet nélkülivallotta helyhatósági autonómiájukat egyetlen szóval sem védelmezték azt; most azonban, a magyar kormányval szemben, előkeresik régi hátyáikat, melyeknek megemmisítésére saját tetteik ezer és ezer okot szolgáltatottak, — s tiltakoznak az egybehívó körlevél ellen, mivel az figyelmeztetőt őket arra, hogy municipalis gyűltekezetők határozatai nem egyenrangnak azzal mit a parlament és koronás királyi törvényhozásilag megállapít. Azt hiszik e következetesen protestáló urak, hogy az ily politikai töredékek nem lehet végezni? hiszik-e valóban, hogy a kormány és parlament oly bátorlalan lesz, miszerint az egyetemi többség tiltakozását egy darab papírosnál többre tartsa? Azt hiszik, hogy parlament alkotmányunk sarkelveit kijátszhatják a municipalis autonómiára hivatkozás által, miután emez is épp abból vette eredetét s a nélkül semmis lenne? Azt hiszik, hogy a jelen határozat közt létező municipiumokból, a mely nem több és nem is kevesebb mint bármely más helyhatóság — koronazásigazgatók csinálhatók? Am higgyék mindent, ha úgy tetszik, és vonuljanak vissza a negatio meddő terére, de mi meg vagyunk győződve arról, hogy a törvényhozó hatalom nem ámitatja el magát ez elvileg megbukott s jogilag és anyagilag tehetetlen ellenzék által, hanem teljesítendő feladatát eltakarítatván a középkori intézmények rothadt maradványait, melyek a korszerű állam alapelveivel össze nem egyeztethetők.

Igy szólunk mi — mond a „Pest. Lloyd” — azokhoz, kik két évtized alatt mit sem tanultak; sőt elfeledték azt is, mit köszönhet ötszáz év óta a szász törzs a magyar államnak. A „P. Lld.” kiemeli azt, hogy az ifjú szászok megértették a kor intő szavát, miért elis-

merést érdemelnek; reméli, hogy a derék szász nép nagy többsége ezek után indul felfogván azt, hogy életérdekeik Magyarország és a magyar alkotmány sorsával solidarisak, s hogy Magyarországnak nem áll érdekében a szászok nemzetiségét s az alkotmányval megfő helyhatósági autonómiáját csorbítani. Így dicsérvén meg az „ifjú szászok” államférfiakhoz illő politikáját, ismét az ó-szászokhoz fordul.

Az ó-szászok — ugymond — német foederalisták, a tiroliai módjára, kik épp a német érdekeket koczkaztatták. Erdélynek nemzeti területekre darabolása, mire az ó-szász párt 1862-ben tervet készített, s hová vezetne okvetlenül jelen álláspontja is, ha azt érvényesíthetné — nem erősítené s nem biztosítaná a szászok nemzetiségét, hanem előkészítené a magyar állam foederalisticus feltagolását, melyet idővel a teljes felosztás követne. A könngrátrzi veszedelem előtt a szászok még az osztrák központosítás és a magyar alkotmányosság közti választásra gondolhattak; a mint a dolgok most állanak a szászok ellenzékeskedése a magyar alkotmány és szükséges következményei ellen esztelenség s a nemzetiség elárulása: alkotmány és szabadság Magyarországgal, vagy Dacoromania s benne a moldvai zsidókéhoz hasonló paria szerep Magyarország nélkül, ez a két lehetőség a szászokra nézve. Az ó-szászok foederalisticus törekvései ez utóbbi irányt követik. Csak az alkotmány iránti odaadó hűség biztosíthatja tartósan az erdélyi németek szabadságát, nemzetiségét. A „P. Lloyd” úgy véli, hogy az okos és a külfeltekintő szász nemzet többségének nem lesz nehéz a két irány közt választani.

Mindenben osztjuk a „Pest. Lloyd” nézeteit, minthogy magunk is mindig ez irányban szólaltunk fel az ó-szász hetvenkedés ellen. Épp jókor jelent meg e pesti lap monitoriuma, mert a „Sieb. d. Wblatt” ismét dicséneket zengedez Schmidt Konrád bölc, tapintatos, előrelátó vezetése felett, s mintegy bizonyítékul hivatkozik az 1861—1868-ki egyetemi jegyzőkönyvekre!!! Vajjon, ha a magyar kormány e documentumokra nem borítva fátyolt, mit érdemelne az ó-szász urak ama gyalázatos conspiratioért, mit oly találon jellemez és meg ró a „P. Lloyd”? Jobb nem szólni ama jeles jegyzőkönyvekről; mert azok lapjairól sok a k fejére rá lehetne olvasni a nótát — még pedig nem az elandalító Srtauss felét. Hagyjauak fel a nevetéséges handabandával, mert a Pest. Lld. által jelzett alternatívában a magyar államon kívül hiába keresnek reményhorgonyt; ez ma is csak eszköz Bratiano kezében; jobb a „Kron. Ztg.” tanácsát követni: a szász értelmi erőt gyarapítani!

Néhány szó a budai műegyetemről.

B u d a, szept. közepén.

A nem rég jobb létre szenderült bécsi kormánynak főtörekvése az volt, hogy csirájában megaljón mindent a mi magyar; megbénítson, elfojtsion mindent, minek cédlja a volt, hogy szegény hazánk szellemi, vagy anyagi haladását elősegítse. Meglátszik ez minden intézetben, mely az akkori kormány uralma alatt keletkezett, s melyre az befolyást gyakorolhatott. Meglátszik ez műegyetemünkön is.

Mindenki tudja azt, hogy egy államot sem tett még hatalmassá, boldoggá a kevesek által üzőtt és birt tudományosság. Az országok virágzását, nagyságát az ipar fejlettsége és kereskedelméből csaknem szigorú következetességgel meg lehet ítélni. Belátták ezt sokan, belátta ezt hazánk nagy fia Széchenyi; s midőn minden erejüket a hazafiak megfeszítették, ő arra törekedett, hogy a Pesten meglevő földméri iskolát műegyetemmé alakítsa át. Fáradozásait siker koronázta, s 50-en után nem sokkal meg lön nyitva a budai királyi József műegyetem. A jó szándék és lelkesedés sem tesz még valamely intézetet nagygyá, ha hiányzik az anyagi segély. Így volt ez a műegyetemmel is. Az egyesek pénze és áldozata, mely akkor anynyiféle igénybe volt véve, nem fogta pártfogás alá az egyetemet. A bécsi kormány pedig, mely az ország pénzét és vérét idegen és haszontalan célokra pazarlta, csak annyit engedélyezett az ország pénzéből, a mennyivel ez tengethette életét; de lenyűgözve a szegénység által, már léte alapjában elve-

sztett a remény, hogy valaha fölviruljon. Nem is csodálkozhatni rajta. A bécsi kormány soha sem tűrte volna el azt, hogy mostohája, édes magzatát, a bécsi polytechnikumot, túlszárnyalja. Németül tanítottak, szegényül fizették tanárait, s mégis az egyes tanárok vállaira túlságos terheket raktak. 1861-ben sok minden megváltozott e hazában. A változás behatott az intézet falai közé is, száműzte onnan a német szellemet a német előadásokkal együtt.

Bárha történt változás a tanároknak is és sok egyébben, az egyetemből kikerült hazai technikusok a térről mégis leszorítottak a külföldiek által, igen sokan pedig kénytelenek voltak más pályát választani, vagy hazamenni. Ennek oka a szervezetben s még inkább a hallgatókban volt. A hallgatók nem voltak szigorúan kötelezve a tantárgyak hallgatására. Akárhányan voltak, kik kevés tárgyat haligattak, s még kevesebből tettek vizsgát, s úgy léptek ki az életbe.

Ennek azután nem is lehetett más következménye, mint az, hogy egyfelől az intézet hírnevét rontották, másfelől pedig a versenyt a külföldi okleveles mérnökkel előkészültség hiánya miatt nem is állhatták ki.

A szervezés hiányát érezték tanárok és tanulók egyaránt. Örömmel fogadta tehát mindenki a minisztérium azon intézkedését, mely által az egyetem szakosztályokra lön osztva s a diploma-rendszer be lön hozva. A miniszteri határozatban nyíltan ki van mondva, hogy ezentul nyilvános alkalmazásokra csak azok tarthatnak igényt, kik diplomával bírnak. Ezáltal eleje van véve a kontárkodásnak, s remélni lehet azt, hogy ezentul a hazai technikusok nagyobb figyelembe fognak részesíttetni.

Jelenleg az egyetem 5 szakosztályból áll: az építész-mérnökből (5 év), a gépész-mérnökből (5 év), a vegyésziből (3 év), a gazdaszatiából (3 év), kereskedőiből (3 év).

A tanári pályára készülőknek szintén 3 év van előszabva. Egyelőre a szakosztályok mindenikéből nem adnak ki diplomát, hanem csak az építész-mérnöki, gépész-mérnöki szakosztályból, a vegyésziből absolutoriumot, a gazdaszatiából és kereskedőiből pedig rendes bizonyítványokat. A tanárjelöltekről nem is szólnok, mert azok az előbbi időkben nyert bizonyítványt nyertek most is. A tanári vizsga — midőn végeztek — épp úgy, mint a diploma-vizsga, akkor engedtetik meg, mikor az illető már minden tantárgyat hallgatott.

A régi rendszernek egyik igen nagy hibája volt az is, hogy mindent az elméletre fektettek, míg a gyakorlatot mellőzték. A szervezetben említve voltak ugyan a gyakorlati kirándulások is, de ezek papíron maradtak örökre. Az új szervezet ezen is változtatott, s már a jelen évben foganatba vétettek a szakosztályok kirándulásai. E kirándulások hordereje kétségtelenül nagy. Egyfelől a tanár és tanuló közt szorosabb kapcsolatot hoz létre, másfelől alkalmat nyújt a tanulónak a különböző elméleti dolgokat a gyakorlatban látni s felfogni mindazt, miről homályos, vagy téves fogalmai voltak. Ott van mindenütt a tanár, felvilágosít, kérdez, oktat s felel is a feltett kérdésekre. Valóban nem lehet említés nélkül hagyni a tanárok buzgalmét és áldozatkészségét, mert valóban a magok részéről mindent megtesznek az intézet hírneve emelésére, a tanulók kiképzésére.

A tanárok száma következő: Van 20 rendes tanár 2 ideiglenes tanár; 1 magán tanár, 2 segédtanár, 3 nyelvtanár, 3 tanító, 10 tanársegéd.

A tanárok közül különösen említendők Stoczek József (jelenleg igazgató), Vész J. Ármin, Kruspér István, Szily Kálmán, Nedtovich Károly, Krisch Conglegner, Fölser, Bielek, Kerndl, kik közül bármelyik beillenék a külföldi egyetemekre is.

Nehogy azonban valaki azt higgye, hogy az egyetem végkép szervezve van, s nem is kell rá többet gondolni. Dehogynem: szaporítani kell a tanárokat, ki kell egészíteni tökéletesen a szakosztályokat, úgy a mint vannak azok külföldön (Zürichben, Párisban, Berlinben sat.), javítani kell a tanárok fizeté-

seit és sokkal többet kell fordítani a berendezésre, mint a mennyi eddig fordított.

Az alapítandó kolozsvári egyetemnél a r. tanárok fizetése 3000 frt leend. A budai műegyetem tanárai 1400 frtot kapnak. Vajjon nem szükséges-e itt is javítani a tanárok fizetését, hogy ne legyenek azok kénytelenek mellékhivatalokat is vállalni családjuk és magok fenntartására, hanem hogy egész lélekkel szentelhecsék életüket a tanári pályára. A tanársegédek fizetése 400 frt itt is, ott is. Mindkét helyen kevés, legalább is 600-at kell adni. Ha egy írrok — kik közt igen sok van, a ki sem gymnasiumot, sem reáliskolát nem végzett — kap 500—600 frtot, úgy bizonyára a tanársegédeket is megilleti annyi.

A jelen évben a tanulók száma 250 körül volt, a legnagyobb rész az építész-mérnöki osztályba volt bejegyezve, holott sokkal nagyobb kilátásuk van a gépész-mérnököknek. A nagy rész reáliskolákból jött, erdélyi volt 15.

Azoknak kedvéért, kik ide szándékoznak jöni, megjegyzem, hogy ha az érettségi vizsgán a mennyiségtanból, physica- és történelemből kitűnő osztályzatuk van, ugyszinte, kik a 6-dik reálosztályból az említett osztályzatot felmutatni képesek és a szabadkézi rajzból vizsgát tesznek, fölvetetnek az építész-mérnöki és gépész-mérnöki szakosztályok 2-dik évében, ha kedvük van. A beírás okt. 1-től 15-éig tart. Protestáns embernek stipendiumra kilátása nincs, mert a stipendiumok katolikusok által alapítottak. Csodálkozom, hogy a technikán az erdélyiek közt csak egy katolikus van. Bátran jöhetnek többen ide, kik e pályát szeretik, jó bizonyítvány és jó tanulás mellett bizonyosok lehetnek arról, hogy stipendiumot kapnak. A ki különben idejő, az legyen készen a megpróbáltatásra. Dolga lesz bőven azt mondhatom. Gyöngé testalkatú, főleg aszkorra s rokon betegségek hajlandó embernek nem való a technika. Az ilyennek csaknem bizonyos a halál. A sok rajzolás, asztal mellett való ülés előbb-utóbb megöli. A tandíj egész évre 21 frt, a beíratásért fizetendő minden évben 4 frt 20 kr. Az évi vizsgák díjmentesek, kivéve az utólagos ismétlési vizsgákat. Szegény ember kinyeri a tandíj elengedést.

Mindenki év végével, ha fennebb akar menni, köteles a hallgatott tárgyakból vizsgát tenni, s havonként colloquálni. A calculusokat számokkal adják, 1—6-ig jegyezve.

Említésreméltó az egyetem mérnöki gyűjteménye, melynek pártját nemigen találhatni. Bár mondhatnám ezt a többire is. Meddig marad ez pium desideriumnak?

A mi a beléletet illeti, az nem igen örvendetes. Meglehető elszigeteltség uralg. A válaszfalat talán lerontja az alapítandó „Dugonics” önképző kör, a melynek hosszas küzdelem után végre az alapsabályai megnyerték a felsőbb megerősítést.

Van az egyetemen dalárda, segélyegylet a szegény tanulók segélyezésére.

Nem hagyhatom említés nélkül azt, hogy a készülő consortiumokról azt állítják, hogy mellőzni kívánnák a magyar technikusokat. Igen szomorú dolog volna, ha igaz volna, hogy a magyar technikusoknak a magyar hazában alkalmazás nélkül kell maradniok. Pedig az, hogy visszatásítják a folyamodókat, aligha mutat egyébre. És ezt éppen akkor teszik, midőn a budai műegyetemről kilépő magyar technikusok képesek a versenyt kiállani, nem a bécsiekkel, a mi említésre nem is méltó, hanem a külföldiekkel.

És most Isten legyen velünk, viragoztassa technikánkat, magyar technikusainknak pedig rendellen pártfogókat, hogy azok ne legyenek elmellőzve saját hazájokban.

P. F.

Észleletek a büntető eljárás terén.

Nagy elégtételül azon meggyőződésemnek, hogy a civilisatio haladásával a közérköcs. a jellem és a becsületesség is karöltve haladnak, hogy az eltiport érdem, az ostromolt jó és igaz ügy előbb-utóbb kivívják és felküzdi magukat, szóval vigasztalásul optimismusra hajló kedélyemnek tapasztalataim folytán meggyőződtem a felől, hogy javit-

hatlan rossz nem létezik, azaz: mint oly elvetemült bűnös, kinek kebeléből az emberi nemesebb érzés gyökerével együtt annyira kipusztult volna, hogy a gyökérnek semmi sarja, semmi csirája, a nemesebb lobogványnak ha csak ephemer föllángolása is, kivételes körülmények közt, észlelhető ne volna.

Ha ezen állítás igaz, (melynek igazságát azonban alább példával fogom bizonyítani) akkor a büntetésnek, mely jelen rendszerünk szerint nem egyéb, mint megtorlás és elégtétel nem kellene javításra irányítottak is lenni? azaz nem kellene-e mentől gyakrabban előidézni oly kivételes körülményeket, melyek közt a legelvetemültebb bűnös is az emberi érzések önkénytelen följajdulása közben magához tér, lelkebe száll és Istenére gondol? Ha ily körülményeket előidézni lehet, mi célja és mi szüksége akkor rendezett és nem kivételes államéletben a halálbüntetésnek?

De nem akarok változatokat e fontos thema fölött, tárgyaljak már azt avatottabb tollak, eltörölve is van már mivel államokban a halálbüntetés; hanem fennebbi állításomat megvilágítani akarom az igért példával.

Szemmel látott igaz történetet fogok elmondani, melyet azonban mert a személyek, a hely és a körülmények nem megnevezhetők, és mert az, mint folyton megújuló ködfátyolkép most is lelkem és emlékem előtt áll, csak mint ilyent kísértem meg az olvasó elibe állítani.

A hivatalos ajtaja megnyílik, örkisért mellett belép a rab. — Nos B... — szól a vizs. bíró — imádkoztál-e, Istenhez tértél-e? (ez annyit tesz: gondolkodtál-e bűneidet bevallani?)

Tudni kell, hogy B. 1850 körül családját, lakhelyét elhagyván, rabló czinkosok közé vegyült, többször volt elítélve, többször megszökött, végre vezére lett egy szervezett rablóbandának, mely túl és innen a Királyhágón, a lapokban is fölemlítve volt több rablógylökossági büntényeket vitte véghez; tudni kell, hogy B. csaknem év óta van vizsgálati s megátalkodottsága miatt több hó óta magán börtönben, hogy czinkostársai, kik többnyire szintén bekerültek, vallottak, de ő annyira tagad, miszerint az általános kérdésekre is így felelt; sem hazám, sem családom, sem nevem, sem nem születtem! (azonban a magán rendszer óta megtörtétebbnek lenni látszik).

Ez okon lett hozzá intézve a fennebbi kérdés, melyre ő sötét képnék lehető származás ki-fejezésével felelt: hisz imakönyvem is elvették! A v. b. még félórát társalog vele, fölemlítve a bevallást mint enyhítő körülményt, mint bűnbánat jelét, az Isten mindenhatóságát, mindentudóságát s végre fölteszi a kérdést: óhajtanád-e gyermekeidet látni?

Ingadozás és bizonytalanság ömlik el a zord bandita képen. — Lám — folytatja a v. b. — mily végtelen az Isten jósága, messze földről gyermekeid eljötték, hogy meglássák, hogy nyakába boruljanak bűnös atyjuknak.

— Ha eljötték, az nagyon szép tőlük, mert én elhagytam volt őket!

— Az ajtó megnyílik, tisztességes külsejű mintegy 26 éves nő lép be, nyugtalan néz körül, tekintete megakad... néz... merőn figyelve... remeg... ingadoz s végre felsikolt: Ó az! mily vez na... mily halvány!... mily megtörtött... s mégis vasba verve... oh atyám!!

— Nyiskál!... *) riad reá a rabló.

— Tudod hogy nem szabad — szól közbe a vizsgálóbíró.

— Csak azt mondtam, hogy ne sirjon — és a börtön lakójának kiaszott halvány arcza egyszerre kigyúlad, a megtört alak reszket, a térdek inognak, s vonagló ajakkal kér bocsánatot, hogy kissé levegőt szívhasson, mert, mint mondja, nagyon melege van.

Az ajtó megnyílik, fegyveres őr és láncosörég kísérik léptei ki a folyosóra, néhány percznyi szünet lesz; midőn visszatér szennyes sapkájával könyeit törülgeti, s a leküzdött fájdalom megadása-val fordul a nőhöz és halkan kérdezi: Hát Milli? — Ó is itt van! — s ezzel belép ismét egy nő, de ki az első perczben sikoltva s csaknem ajultan tántorog egy székhöz.

És ott áll a rabló zokogó leányaival szemben s a spanyol inquisitio minden torturája szelíd simogatás ezen nő könyek mellett s a halál bolha csipés azon lélekfájdalmakhoz képest, melyeket ezen vad bandita arez ezen pillanatban visszatükröz.

Azonban megerősíti magát s még egyszer halkan megszólal: hát a fu?

— Fejérvárt van kereskedésben.

— Tanult-e valamit, hisz én elhagytalak zsenge korotokban!

— Volt nekünk jó édes anyánk, ki fölnevelt és mindent tett értünk.

De a családi jelenetnek egyszer vége kell hogy legyen, s a nők megkérdezték, hogy mi tulajdonképpen célja idejövételüknek.

— Enyhíteni atyánk nyomorúságát — s mindketten zsebeikből pénzt markolván rimádkodva folytatták — uram, szegények vagyunk, kézi munkánk után élünk, de megosztunk mindent atyánkkal!

*) Bandita nyelven „hallgass.”

— Nem... nem... ez igen sok! — ennyit nem engedhetek meg.

— Nem sok uram!... ha két naponként csak egyszer eszem is! — ha gyalog is kellene biza utaznom Szolnokba!

— De ha mondom, hogy sok; havonként legfennebb 1 forintot — van neki itt élelme!

— Legyen könyörület! — oh legyen irgalmas!

— Ne legyen könyörület! — szól most közbe a bandita földalatti hangon — hisz ők is szegények, s én tőlük nem érdemlem meg! s az, kinek a pénz annyira istene, bálványa, mindene volt, hogy annak pogány oltára vére vért s áldozatokra áldozatokkal halmozott, most összekulcsolt kezekkel vezekel és kéri bírját, hogy a pénzt utasítsa vissza!

De bocsássuk le a függőnyt... Miért vázoljam a bűnös, a bekövetkezett éj küzdelmeit, midőn, a börtönőrök jelentése szerint, a bűnös fennülve s fejét a falnak támasztva sobajások közt töltötte az éjt, s midőn kérdezték, hogy miért bűnöl, mindannyiszor így felelt: mert elvitték szőléveleimet! — Miért mondom el, hogy más napon kikérdezése alkalmával vallani kezdett; miért fűrészszen, miért bunczolgassam, hogy éj hosszán minő érzelmek, minő gondolatok s esetlegesen minő küzdelmek vonulhattak keresztül ezen bandita lelken? Az előadottak után tájékozza magát, vagy ítélje meg azt mindenki saját felfogása szerint, részemről ismétlem fennebbi állításomat; de mielőtt ezen állításom ismételésevel jelen soraimat bezárnám, körvonaloznom kell a következő kérdést, ugyanis: ha Coriolán, a hazáját földműlő indult s már a város kapuja előtt áll Coriolán, anyja és neje megjelenén előtte, visszafordult; vajjon a bandita, midőn setét tervét végrehajtandó martalé-kára emelt fegyverrel áll a büntény küszöbén, ha gyermeke megjelenne előtte s így szólna hozzá: Atyám, ime minden pénzem, ez becsületes keresmény, fogadd el és térj vissza a bűn ösvényéről. Vajjon ily kivételes körülmények közt a bandita nem fordulna-e vissza? s ha visszafordulna, nem volna-e elkerülve a bünténynek azon minősítése, melyre fennálló törvényeink a halálbüntetést szabják?

Sok idő óta küzdök ezen gondolattal, a ké tely hol elmerül, hol felszínre kerül elöttem, s néha meggyőzőm magamat, hogy mindez csak (feltevés) hypothesis — ám legyen... de ha tovább elmélkedem, nem hypothesis az, hogy a terhebb büntetéseknek a vádlottnak a halálbüntetésről való félelme nem kevésbé nehezíti és hosszabbítja a vizsgálati eljárást, s végre nem hypothesis az, hogy mihielyt a büntőrendszer sürgős átalakításával lehetséges lesz téve a büntetést javítási rendszerrel összekapcsolni, azonnal vallás, emberiség, politika és törvényhozás szempontjából egyiránt elörlendő lesz a halálbüntetés.

Komáromi Ferencz.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése szept. 24-kén

Paizs Andor több község által hozzá beküldött kérvényt nyújt át, melyben sok száz aláíró megnyugvását fejezi ki a törvényhozás eddigi működése és hozott törvényei felett, sajnálják az el-lenkező irányban megindított ígatásokat s bizalmat fejezik ki, hogy az országgyűlés és a kormány segíteni fognak a haza számos szükségéin.

Kautz Gyula, mint a központi bizottság előadója, jelentést tesz az 1868 ik évi budgetre nézve előterjesztett törvényjavaslat felett. A központi bizottság a javaslatot ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadhatni ajánlja. A ház a kinyomtatást elrendeli s tárgyalásul a holnap napot határozza.

B. Eötvös József oktatásügyi miniszter a sok fontos tárgy között szigorú megalatolás után kettőt talál mellőzhetlennek: a népnevelési és a törvénykezési törvényjavaslatokat, kéri tehát mindenkeltől a népnevelést, aztán a törvénykezést tárgyalatni. (Helyeslés.)

Deák Ferencz: A törvénykezés rendezését az egész ország kívánja; szóló átnézte a bizottság által beterjesztett munkalapot, mely 600 sz. ből áll s így azt látta, hogy ha azt szakaszonként tárgyalni akarja a ház, semmiesetre sem lehet készen a jelen üléshez, s akkor megint ismeretlen hátnapig marad el. Az ily rendszeres munkában nem lehet egy-ét megválogtatni a nélkül, hogy számosakat ne vonna maga után. Véleménye tehát az: bizassék meg az e tárgyan már működött 15-ös bizottság, hogy azon fölveket, melyek a munkában foglaltatnak, p. o. a kir. tábla szétosztása stb. jelölje ki, ezek aztán adassanak ki az osztályoknak megvitatás végett, a többi csekélyebb fontosságú részlet pedig fogadtassék el en bloc. (Általános helyeslés.)

Elnök ezek szerint kimondja, hogy első sorban a népnevelési törvényjavaslat tárgyalatik, egy-szersmind pedig a 15-ös jogügyi bizottság Deák indítványa értelmében utasittatik.

Lónay Menyhért pénzügyminiszter, miután éppen a tanácskozási rendről van szó, tudatja a házzal, hogy az 1869-dik évi költségvetést és az 1867-diki államszámadásokat már a jövő hét első napjaiban előterjesztendi, mire nézve majd napot

fog kérni. Az 1868-ki budget tárgyalásának ügyében előbb egy zárt ülést kérne tartatni.

E zárt ülés holnapra tüzetik.

A képviselőház ülése szept. 25-kén.

Elnök: Az ülés megnyitása előtt egy fontos, ürvendentes tudósítás érkezett hozzá. A horvát országgyűlés elnöke, továbbá Ranch Lewin báró horvát helytartó tudatják, „hogy a Magyarországgal kiegyezést célzó javaslat a tegnapi ülésben 69 szavazattal 4 ellenében nagy lelkesültség mellett elfogadtatott, s ennek öröme a város kivilá-gíttatott és fáklyásmenet tartatott.” (Hosszas éljen-zés.) Ennek folytán felkéri a házat, hogy az e tárgyan kiküldve volt bizottság jelentését vegye a ház mielőbb tárgyalás alá, mire, ha a ház meg-egyezik, a hétfői napot lehetne kitűzni. (Helyeslés.)

Patay István indítványozza, hogy a képviselőház elnöksége utján táviratilag tudassa örömet a horvát országgyűlés határozata felett.

Egyhangulag elfogadtatik.

Napirenden van az 1868-ki budget iránti törvényjavaslat tárgyalása.

Tisza Kálmán: Mielőtt a tárghyhoz szólna, egy kérdést kell tennie a pénzügyminiszterhez; el- ismeri, hogy az 1868 ki budgetnek oly módon megszavazását, mint indítványoztatik, fontos okok kívánják, s ebben megnyugszik; de nem szavaz-hatja meg oly feltétellel, hogy ez már aztán az elvek elfogadását is jelentené. Maga Deák Ferencz indítványozó azt mondta ugyan, hogy az elvek megvitatása az 1869 ki költségvetés tárgyalására marad fenn, de ezzel szemben a pénzügyminiszter a törvény előterjesztésekor azt mondotta, hogy a megszavazás lehető, mert ismerik a képviselők a számok alapjául szolgáló elveket. E tekintetben megnyugtatóst kér.

Lónay Menyhért pénzügyminiszter: Nem elvek, hanem összegek meghatározását kívánja, s csakis ezt érthette ugy, mint Deák; ki is fejezte ezt, midőn jelenté, hogy néhány nap mulva a 69-ki költségvetést előterjeszti s akkor lehet részletesen, elvek fejtegetésébe bocsátkozni. Ez által, ugy hi-szi, megnyugtatta arra nézve, hogy szavainak nem volt más értelme, minthogy tudhatják a képviselők, mire fordítatnak azon összegek.

Tisza Kálmán kijelenti, hogy a miniszter kijelentésében megnyugszik.

Nem levén senki szólásra feljegyezve, elnök kérdést felteszi s a javaslat általánosságban elfo-gadtatik, ugy szintén részleteiben is, Bobory Ká- roly egy felszólalása után, hogy az elviekérdések majd az 1869-ki költségvetés tárgyalásánál meg fognak állapittatni.

A végleges megszavazás holnapra tüzetik ki.

Elnök ezután felemlit némely tárgyakat, melyek a 68-diki budget tárgyalására voltak ha-lasztra, mint p. o. a városok törvénykezési költsé-geinek megtérítése, Vajda Hunyad várának helyre-igazítása végett Arányi által tett költségek megté-rtése stb., ezek, mint a már kimondott határozat által tulhaladottak a 69 diki budget tárgyalására halasztatnak.

Antalfy Károly mint az állandó igazoló bizottság előadója jelentést tesz Dobolyi Sándor megválasztásáról, minek folytán igazolt képviselő-nek jelentetik ki.

A debreczeni dalártnnepély.

(K.) A debreczeni országos dalártnnep e hó 18, 19, 20, 21 és 22 dik napjain a legnagyobb ünnepelességgel és példás renddel folyt le. Részt vett 60 dalegylet, mintegy 900 taggal, köztük a kolozsvári dalkör 18 taggal, s első eset volt, hogy Erdély a magyarbani orsz. dalártnnepélyen részt vett. A vidékről is temérdek vendég jelent meg. Az ünnepegy főnapja vasárnap volt, ekkor délelőti 10 órakor kezdődött meg a dalverseny; a közze-tett program szerint előadott a Hymnusz Erkel től, Mosonyinak Szentelt hantok című mive, Lach-nernek Harezos imája, és végül a Szózat az üzs-szes dalárdák által Erkel Ferencz vezetésével, katonai zenekar kísérettel, ezen darabok közt adta elő 23 dalegylet nyolczával felosztva verseny darab-ját, mintegy 4000 nyi hallgatóság előtt; az egyes versenyző egyletek versenytarabjaik előadása előtt és után élénk tetszésnyilatkozatokkal üdvözöltettek, s a midőn a sorshuzás folytán a kolozsvári dalkör legvégül előállott a versenyre, a legnagyobb rok-on-szenyvel fogadtatott, a különböző dalegyletek tag-jai nyomultak elő kézzorított és öleléssel halmoz-va el a kolozsváriakat s éltették az uniót, melyre, mint a „Pester Lloyd” írja, a 4000 nyi hallgatóság is lelkes éljenekben tört ki, mely előzmény után dalkörtünk versenytarabját Storchnak a drezdai s más nevezetesebb helyeken pályadíjt nyert szép művét „A zold szin”-t adta elő, kezdő egyletünk olyannyira sikerülten, hogy az nagy tetszéssel fo-gadtatott.

A verseny után a dalegyletek a legnagyobb rendben szebbnél szebb s mintegy 31 zászló alatt mentek ki az indóház melletti nagy faraktári helyi-ségbe, hol tiszteletkére ezer terítékre rendezett bankettet adott a városi közönség; ugy útközben ablakok erkélyekről éljenektek a kolozsváriakat, mint a banketten is asztalukhoz poharakkal jöttek üdvözölni több dalegyletek küldöttségei. Este fényes bál adatott, s szép számú közönség mulatott a dí-szesen világított táncz helyiségben késő éjjelig.

Másnap, azaz hétfőn közgyűlés tartatott a collegium imatermében, hol több egylet beállott az országos daláregyletbe, e gyűlésen vette át a most nevezett daláregylet Abrányi Kornélól a „Zenészeti Lapokat” tulajdonán, s meghatározatott, hogy a jövő országos ünnepegy két év mulva tartassék, a hely meghatározása a központi választmányra bi-zatván, kijelentett azonban, hogy addig a közle-kedés meg fog nyilhatni s az ünnepegy vagy Fiumé-ban, vagy Kolozsvárt fog tartathatni, mely nyilat-kozat roppant tetszéssel fogadtatott; végül felolvas-tatott a versenybíró választmány határozata, mely szerint az első díjt, a debreczeni hölgyek által ajándékozott ezüst serleget nyerte a pécsi, a 2-ik díjt az arany érmet az esztergami, a 3-ik díjat a pesti Unio által ajándékozott vezénypálcát az aradi dalárda, a 4-ik díjat az ezüst érmet a pesti nem-zeti dalkör; elismerés nyilvanított az aradi gym-nasium dalárdájának, s kiváló dícséret a debrece-ni, érsek-újvári, zsombolyi, kecskeméti, kolozs-vári és jászberényi dalárdáknak. E gyűlés után a déli vonattal számos dalegyletettel a kolozsvári dalkör is útra kelt, s Püspök-Ladányban, midőn a pesti vonal megindult, a nagy-váradai dalárdával egyesülve sietett azon coupehoz, melyben az őz Erkel Ferencz ült, kit személyesen üdvözölve, a hymnusz éneklése mellett vett búcsút a vonaton el-távozó dalár-testvérektől is, kik a vasútkocsik ab-lakaiba gyűlve éltették a kolozsvári dalkör tagjait; Nagy-Váradon az ottani dalárda által rendezett estélyen, az anyaország legközelebbi dalárdájától is szívélyes búcsút véve jelenleg már majd mind itthon vannak édes emlékkben örízvén azon fo-gadtatást, melyet Debreczen dalárdája és lelkes közönsége írántok tanusított s azon szeretetet, melyet királyhágóntúli testvéreik éreztettek.

Felelet a válaszra.

Udvarhelyszék, sept. elején 1868.

VI.

Lássuk már most a Tatros úr válaszában má-sodik részét, mely a „Magyar Polgár 100-dik szá-mában jelent meg, és a melylyel — közbe legyen mondva — sokkal hamarabb készen leszünk.

A Tatros úr válasza második részének első és második bekezdésében elkövetett enormis ferdi-téseket az előbbi feleletemből olvasható eme négy szócseka: „ha képezeti” és „velők együtt” ép ve-lejű, elfogulatlan olvasó előtt mind halomra dönti. Különb T. úr — mint fiatal ember — a sophis-tika terén még nagyra viheti. A második bekezdés végfelel kísüött eme következtetés: „a hivatalno-kokat válaszzsák ki — mind az álsylogismusnak azt a hírhedt példáját juttatá eszembe, a melyet Plátó — több ilyen fajtájú társaival együtt — az ő „Enthydemos” című értekezésében az utókor ta-nulságára s illetőleg mulattatására hátrahagyott.

Dionysodorus kérdezi Ktesippustól: „Mond meg nekem Ktesippus, van neked egy kutya? Ktesippus feleli: Igen is van, még pedig ugyan gonosz. Dionys. Vannak-e kölykei. Ktes. Igen is vannak és így tovább, míg végre Dionysodorus ki-szíti, hogy a Ktesippus atyja tehát kutya s az ifjú kölykek az ő testvérei.

A 4-dik bekezdésben egyebek közt ez áll: „Nincs képzett emberek, ki hivatalban nem volna. Ha ez a mondas egészen igaz volna is — a mi teljességgel nem áll — legyen szabad azt a kér-dést koczkatatnom reá, ha vajjon mind olyan állomáson e, a milyent képességek- és jellemöknel fogva érdemeltek volna. Ezt már aztán nem hi-szem, ha mindjárt Tairos úr mondaná is.

5-dik bekezdés: „A feleletirő valótlannak ne-vezi gyöngédségből, hogy ők arra törekednének: „le az értelmesekkel, uralkodjanak a kevésbé ér-telmesek.” Én példával beszélek, melyet a gyön-gédség sem nevezhet valótlannak. A keblbi pénztár ellenőrének választásakor egy külföldi s hazai egyetemeket látogatott urral szemben, egy négy osztályt végzett urat léptettek fel, ki erőfeszítések daczára is megbukott. Imé a beszéd és valóság közt csak ennyi különbség van.”

Erre nézve legyen szabad ugyancsak a fen-nebb említett sagéd-düllőnek, ki pártunkból a kér-déses akademia megválasztásában tevékeny részt vett, egy másik leveleiből, kihagyva a neveket, a következőket hoznom fel:

„A mint hallom, a többi közt azon ezikkbe, melyet az őné ellen fognak írni, vagy irtak is már: az is benne lesz, hogy a közelebbi januáriusi vá-lasztás alkalmával, midőn a házi pénztárnoksághoz az ellenőri választás történt, a mi pártunk egy akademiaival szembe egy csak is hat osztályt (te-bát nem négyet, mint Tatros úr állítja F. I.) vég-zett egyént léptetett fel. A dolog pedig nem így áll, mert ha ez a párt komolyan akarta volna, hogy az akademia a hat osztályt végzett egyénnel szemben megbukjék, bizonyosan megbukott volna, de nem akarta, mert sem jellemét, sem képességét tekintve, az akademia ellen semmi kifogása nem volt. A VI. osztályt végzett egyén maga sem akart komolyan föllépni, a párt némely tagjai léptették fel és vitték, a mi nem tulajdonítható az egész pártnak, a csatába csak az egyik szárnya vegyült, egy alvezér vezetése alatt, a többi az akademia mellett volt. Ennélfogva az akademia hogy pénz-tári ellenőr lett inkább a mi pártunknak közön-

heti, mint a másnak, mégis ezek rettenetes győzedelmet affectálnak magoknak vele.

Föltéve — a mihen még eddig legkisebb okom sem volt kételkedni — hogy a segéd-duló beszédje hiteles, a Tatros úr exclamatióját ilyenformán kell módosítani: Imé a Tatros úr beszédje és a valóság közt csak ennyi különbség van. Ehez a historiához én a magam részéről jónak látom hozzátenni:

1. Őr azt, hogy az alvidéken a választás előtti hetekben én magam is agitáltam — tehetségemhez képest — az akademitának a fennemlített hivatalra leendő megválasztásában, bárha részint gyengékedő egészségem, részint szoros hivatali elfoglaltságaim miatt a választó gyűlésen Udvarhelyt meg nem jelenhettem is. Ezt egyébiránt világért sem azért mondom, mintha föltenném, hogy T. úr elbízsi, mert Tatros urék, úgy látszik, hogy ex consilio nem adnak hitelt mi közülünk senkinek, ha szinte az Epaminondas igazságszeretetével és igazmondóságával bírná is.

2. Őr azt, hogy a mint a választás után illetékes biráktól hallottam — én magam az egyéni nem ismervén sem személyében, sem képességében — a VI. osztályt végzett egyén is képes lett volna a fennforgó hivatali állomás betöltésére, a mi ha igaz, sokat mond; bárha általános miveltési és ösmeretküri szempontból a biztos tudomásom szerint jól készült akademitával természetesen, hogy össze sem lehetne mérni.

3. Őr azt, hogy az akademitától avagy csak részben lett elpártolának is van egy kis hübnere, a mely hübnere előidézésiben a Tatros urék pártjának, vagy legalább a párt egy nagy szárnyának aligha nem volt egy kis része. Mi szegény demagogokul is megsejtünk egyet mást Tatros úr. Azonban sietek a netaláni félreértés megelőzése végett kijelenteni ezen hübnere történeti híriára nézve a magam részről egy egyfelől azt, hogy én ezen hübnert teljességgel nem tartottam helyes indoknak az akademitától lett, avagy csak részben elpártolásra is, másfelől azt, hogy ez a hübnere történeti a többször említett akademitának sem jellemére — a mi szerintem a általános elismerés szerint is — feddhetetlen, tiszta, sem képességére, a mi hasonlóképpen kifogáson felül áll, teljességgel nem vonatkozik.

A válasz második része 6. d. bekezdésének elején ez áll: „Tisztelt felelőtő ur! Ön egy párt nevében beszél, tehát matador, én azt nem kutatom a mindenható eszűket, vagy a tehetetlen párt, szöveghez utolsó.”

Hát uram, Tatros úr, alias Ugron Gábor ur! Ez és az effélék, az az illedelmes hang, az a nyelvi irmodor, a melyre ön — mint a „Közöny” 96. d. számában tett nyilatkozatában állítja — oly nagy súlyt fektet és a melynek védszancái mögé ön e becses lapok hasábjain ugyan csak Udvarhelyszékről föllépett „kemény kötésű gyerek” vágásai előtt nagy birtelen és nagy bölcsen bevonulni sietett, mint a kis gyerek anyja köntösének szárnyakai mögé? Különb, úgy látszik, hogy Tatros urak sokkal finomabb érke van a kártyajáték törvényeihez, mint a szék közérzetéhez, bár mennyire bizonygassa is, hogy milyen jól ismeri Udvarhelyszéket.

Ugyan csak a 6. d. bekezdés mindjárt folytatásig hangzik és végződik is be: „Önök hasztalan utasítják vissza a demagog nevet, azok maradtak, míg tettben ellenkezőt nem bizonyítanak, alkalommal nem lesz hiány: s ekkor én örömmel vonom vissza a demagog nevet, de addig engedjék meg, hogy üzemeltem ellenőrizhessem.”

Nemes anyaszék! Mivel hálálhatnád meg Tatros urnak méltóképpen a te személy- és vagyonbátorságod körül ily rövid idő alatt kifejtett nagy érdemeit, éj napi ellenőrködésit, résen lételet? Egy dirigens királybírói hivatal — netaláni megfirtulása esetében — gondolom nem lenne megvetendő jutalom, tudja-e fiatal ur, csak egy egyelőre. Ezután jöne majd a honatyaság és a többi. Ha T. úr mind utalán s mind határozottabban hivatalvadászati aspirációkkal gyanúsít minket — ő szerinte — bűnös demagogokat, a melyért — a mint ugyancsak ő állítja — készek vagyunk „feláldozni a baba üdvét” és a szék nyugalmát, miért ne mernők mi is kockáztatni ő vele szembe ezt a szerény kérdést? De ne tréfolkozzunk, vegyük komolyan a dolgot, a mint illik. Úgy látszik, hogy T. úr azon állításához, hogy Udvarhelyszéken demagogia titte föl a fejét, annak férgé rágódik a szék testén, az adomabeli asszony makacosságával ragaszkodik, a ki midőn már szóval nem tehet, kézüjjával igyekezett mutogatni, bizonygatni, hogy a férje mégis csak férges. Nekie, mint a „K. Közöny” udvarhelyszéki r. levelezője mondja, demagogiát kell látni fűben, fában és minden bokorban, — mert ezt kívánja a baba (!) érdeke. Szegény jó haza! mit vétettél oly nagyot T. Gábor urnak? Ujra mondjuk: difficile est satyram non scribere.

(Vége következik.)

NAPI HIREK.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket méltóztassanak becses megrendeléseket lapunkra mihamarabb megtenni, hogy teljes példányokkal szolgálhassunk.

Előfizetési feltételek:

Égész évre	12 ft o. é.
Félévre	6 „ „
Évnyegyedre	3 „ „
Egy órá	1 „ „

— Királyné és Felsége f. hó 24-én érkezett Pestre s 25-én már tovább utazott, hogy király és Felségével Galiciát meglátogassák.

— A magyar kir. igazságügyminiszterium Egerpataki Kis Károly országos ügyvédet a Nagy-Szebenben székelő királyföldi ügyvédi választmány elnökévé kinevezte.

— Urbéri törvényszékünkhez kinevezettek már a tolnokok is, s így igaza lehet azon híreknek, mely működésük megkezdésének idejét a jövő hó első napjait jelöli ki.

— Vasárnap, sept. 27-én a második napi löverseny is kedvező időben és meglehetősen számos közönség előtt folyt le. Az 500 ft. erdélyi díjt gr. Bethlen Sándor Solyom nevű 4. é. br. méne nyerte el. Az ivadékverseny jelentkezők hiányában elmaradt. Az első osztályú császári (helyesebben állam) díjt 500 dr. arannyal, gr. Eszterházy Miklós Strizs 4. é. p. tr. méne, a versenyegyed díjt (50 db a.), b. Wesselényi Béla Mr. Benoitja (3. é. bp. m.) az akadályversenyre kitűzött 100 dr. ar. államdíjt Tisza László Sárkány nevű 5. é. sga. paripája, a hölgyek díját egy szép antik serlegre, b. Wesselényi, a gr. Péchy Manó 6. m. lga. díját egy diszes löfgyvert gr. Bethlen Sándor nyerte el.

— Fogarasvidékének f. hó 26-án zajos és ingerült gyűlése volt. Ügyvéd Puskariu azon indítvánnyal lépett fel, hogy ő Felségéhez egy a balázsfalli pronounciamento föle vizsgálat megszüntetését, s Erdély autonómiájának megerősítését kérő felirat intéztesse. A többség ez indítványt pártolta a főkapitány vonatkozott e kérdést discussio tárgyává tenni; mire óvást jelentettek. — Tehát óvás és tiltakozás csak a törvény ellen itt és amott! Mindenesetre elég különös, de meglepetést csak is azoknál idézhet elő, kik szerették némely dolgokban csalálmokkal ringatni el magokat.

— Maros-Ludasról kebelrázó eseményt regisztrálnak. A levél így szól: Gr. Bethlen László, a csak ezeltől 3. hettel elhalt gr. Bethlen József fia f. hó 26-án édes anyja és testvére elibe jött ide. Együtt költöztek el az ebédet a vizontitátás örömei között, s 3 órakor az egyik vendéglőből elindultak Nagy-Ikland felé; az anya és testvér külön kocsiában elől, a gróf maga négy lovával kocsi és legénye kíséretében utánok alig haladt pár száz lépésnyire, s lovai megragadták, ekkor a gróf szekeréből kirogott s oly szerencsétlenül, hogy kevés perc múlva megszűnt élni. Kirhatja le a kettős csapás által sújtottak kétségbeesését, mely az egész vidék részvételével találkozott.

— Szászváros f. hó 23-án d. n. 4 órakor látta az első gözmözdonyt, mely 40 teherszállító kocsi vontatva, három színű zászlókkal díszítetten robogott be a pályaudvarra, hol roppant néptömeg örömköltésével találkozott.

— Az unitáriusok közelebből amerikai hitsorsosaiktól kaptak egy üdvözlő-iratot, melynek a háromszázados ünnepe kellett volna megérkeznie; nyelve magyar, s a legmelegebb részvét hangján van tartva.

— A helybeli izraeliták központi választmánya a decz. 10-én Pesten összehívott congressus alkalmából tegnap délután a tanácsbázteremben gyűlést tartott, mely egyszerűen első, alakító gyűlése volt. A választmány elnökét dr. Fischer Lajos nevezte ki, ezt a gyűlés tudomásul vette, mire jegyzőt Weisz Mór választott meg. Végül megválasztották az összeíró-bizottmányok tagjait, s pedig: az ő község részére: Ausch Izák, Rosenberger Ferenc és Mezei Izidor; az új részére: Kiss Samu, Kaufmann Jakab és Schwarz Adolf. Legvégül határozottak, hogy a választási határidő meghosszabbítása végett a miniszteriumhoz kérelem intéztesse.

— Küküllőmegye f. hó 22-én és 23-án tartott bizottmányi gyűlésén meleg pártolásban részesült Kolozsmegyének a kir. táblai elnökség tápkapására vonatkozó felirata, s e tárgyban hasonló felirat szerkesztetett. Ugyane gyűlésen ismételt felirat kelt a magyar törvénykezés helyreállítása iránt.

— Az arad-fejérvári vasúti vonal késedelmes megnyitása alkalmából Aradról egy bizottság szállott ki, melynek feladata a miniszteriumot a késedelem okairól tudósítani.

— Az elég gondosan szerkesztett „Székely Közöny” utolsó száma e hó 26-án jelent meg. Megszűnt előfizetők hiányában.

— A házizenei kör választmánya ezenel tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, s különösen a kör t. cz. tagjaival, miszerint a szabályok értelmében megtartott nyári szünet után, folyó évi szeptember havában megkezdettek a rendes heti gyakorlatok, valamint a rendes havi előadások is. A zenekör működő közegé, az ujonnan megválasztott zeneigazgatóval együttesen buzgó törekvéssel működendnek kitűzött céljuk felé, mely a közérdeknek szorosan zenészeti pályáni fölbresztésében fog nyilvánulni. Egy ideig a választmány egy újabb határozatának életbevitelét várta, mely a közérdekre; ugyanis a rendes havi előadások, vala-

mint a kör működése iránti érdek fokozása tekintetéből, részvényjegyek kiadása határozottatott el, melyek egyesek, valamint családok által a terem bejárásánál előadás alkalmával előmutatandók. Mindazonáltal csorbulatlanul fennhagyatva a tagoknak azon alapszabályok értelmébeni joga, hogy előadásokkor 1—2 vendéget bevezethessenek; ezen bevezetett t. cz. vendégek neveit beírni sziveskedvén a bevezető az e célra kitett vendéglönybe. A részvényjegy a t. cz. tagoknak kézbesítették a kör pénztárnoka által. — Kolozsvárt, 1868. szept. 27-kén. A házizenei kör választmánya.

— M. Váasárhelyről írják nekünk: A maroszéki és maros-váasárhelyi honvéd-egylet igazgató választmánya sept. 20-án a szék házában gyűlést tartván, mely órákban számos bajtárs vett részt, minután a mult augusztus 21-diki országos honvédgyűlésben Pesten megjelent képviselőknek Szabó János és Jancsó Tamás bajtársunknak jegyzőkönyvileg köszönetet nyilváníttak, áttértek a Bem József altábornagy Maros-Váasárhelyt felállítandó emlékoszlopa kérdésére s határozattá emelték: hogy alakítsák egy állandó szervező vegyes bizottmány. Ezen megalakult szervező bizottmány sept. 27-kén d. e. összehívva készített egy tervet, mely az emlékoszlop első mozzanatától letelezésig sinormériéktől szolgáland. Ugyanazon gyűlés jogosítva érzi magát arra, hogy tiszteletbeli tagokat is nevezzen ki és vegyen föl. Az augusztusi pesti országos honvédgyűlésben Ivánka Imre indítványa folytán megállapítva levén az öts-bizottmány elibe a vidéki honvéd-egyletek által föltérjesztendő névsora, erre nézve az egyet azt végezte. Ha valaki folyamodni akar, következő okiratokkal lássa el a kérvényét: a) keresztlevelet; b) vegyen a tartózkodási helység előjáróságától erkölcsi magaviseletéről kellő okmányt; c) orvos általi bizonyítványt mutasson be szolgálatteljesítéséről; d) honvéd igazolásijeggyel; e) folyamodvánnyal az öts-bizottmányhoz. Minután a folyamodó magát így fölszerelte, egy mellékfolyamodványt zárt okmányait a maroszéki és maros-váasárhelyi honvéd-egylethez — mely illetékes — mutassa be, s ha attól helyben hagyást nyerend, felajánlatik, ellenkező esetben minden okmánya egyszerűen visszaadatik. Az okmányoknak szeptember 21-kén kezdődő bevételére felhatalmaztatott Székely Ádám, egyleti jegyző.

— Mitől föltűnt, megtörtént, s természetesen, hogy a jelen körülmények közt meg kellett történnie: városunk a marhavész miatt elzáratott. A környék elég bajnak találja, a környéknek az a szomorú vigasztalással szolgálhatunk, hogy sokkal nagyobb baj nekünk.

— A nőegylet javára szombaton rendezett tűzijáték buzgó pirotechnikusunkat, Ulrichot ismét egy koszorúval gazdagította. A többi kurttyól tűzbekák s szivárványszínek, pávatollak és tűzbányó kitérsek éppen úgy sikerültek, a mint sikerülnek kellett; a szerelem csarnoka pedig már csak rövid életéért is találó képlet volt; a nap az igaz, hogy sehoggy sem akart feljönni, de olyan szép holdvilágos estén könnyen megbocsátható. Közönség meglehetősen számmal volt jelen; úgy hisszük azonban, hogy vasárnap még nagyobb lett volna az a szám.

— Abrudbányán f. hó 22-kén a miniszterium ábrudbányai bányafőigazgató Mikó Samu elnökelete alatt, az érzésváltási hivatalnokok és a kapitányság által kijelölt bányaiparosok közbejöttével, az aranybevéltés, kereskedés és az aranybányászat megadóztatása ügyében egy értekezlet tartott.

— Új élezcslap s pedig hölgy-élezcslap jelenik meg október 1-jén Nagy-Kanizsán „Kandi Klári” czimvel. Mint előfizetési felhívása mondja, a politikával nem sok baja lesz, s inkább a férfiak felszégéseit ostromozza; úgy hiszi, nem lesz anyag szűkben. Sok nő praenumeransra számít már csak jelszava folytán is, mely ez: „Éljen a nő emancipatio,” s ha a széptevőknek hinni lehet, férfiakban sem lesz hiány, minután szeritők: hölgyek által veretni is édes. — Megjelenik e lap havonként háromszor; előfizetési ára egy évre 4 forint. Előfizethetni minden postahivatalnál és könyvkereskedésben.

— A választások a szebeni gör. keleti egyházi congressusra mindenütt folynak a románok lakta vidékeken. Úgy értesülünk azonban — írja a „Házánk” — hogy a választásokat több helyeken politikai tüntetésekre használták fel, s hol csak egyházi ügyekről volna törvény szerint szó, egyes agitatorok belekeverik az ultra román tendenciákat is. Így történt ez nevezetesen Bihar megye egyik területében és Zarándban, hol a választás — inkább egy magyarellenes politikai tüntetés színeztét viselte magán, éppen azon szász fa alatt, melynek árnyában koholták hajdan — a hagyomány szerint — Hóra lázadását.

— Egy terjedelmes levelet vettünk kiadás végett. Hogy ne adnók, itt van ni: A levél írója elment többekkel vadászni, a hajtók felverték az erdőt, sokan voltak; a társaságnak jó kedve volt, ettek jól, ittak rá becsületesen, az asztalnál még pohárköszöntés is fordult elő, a cigány huzta, ő be jól mulattak. — Ő hogy az Isten áldja meg, de jól tettek! s a levél írója is ugyan helyesen cselekedte, hogy megírta — érdekes.

— A vallás- és oktatásügyminiszter az iskolaév közelgő megnyitásával a kath. kisgymnasiumok számára tantervet állapított meg, melyben ez intézetek köre és céljához képest utasítás is foglaltatik az egyes tantárgyak mikénti beosztása, előadása iránt, hogy jövőre még inkább megfeleljenek feladatuknak. Megemlítjük, hogy egyebek közt a testgyakorlás is felvételre a köteles órák közé, ez annyira szükséges edzésre a fiatalágnak minden osztályban hetenként két óra szabott ki.

— Azon iszonyu földrengést, mely Dél-Amerika annyi városát összerombolta, nemrég említett, most részletesebb tudósításokból látjuk, hogy a rengést a tenger rendkívüli hánkodása előzte meg, 63 lábnyira zúdultak fel, s ugyanannyit szállottak ismét a habok, a roppant víztömeg messze berontott a szárazra, s segített a földingásnak eltemetni 22000 embert.

— „Jogász Naplár”-t szerkeszt Hóry Béla, jogász, Pesten. A megrendelési ilyek székültek.

— Nyilvános köszönet. Szabad királyi Kolozsvár város nemes keblű és a veszély pillanatában szenvedő embertársain önfeláldozásig segíteni óhajtó polgárai folyó hó 21-re viradólág községünkben támadott tűzvésznél újból fényes bizonyítékát adak testvéri szeretetüknek, s a polgári kötelek teljesítésébeni honfias buzgalomnak; különösen kitüntették magokat a rendezésben polgármester t. Fülöp Sámuel, t. Csizsár Sámuel főkapitány és tanácsos Földesi Sándor urak; az oltásban pedig mltgos b. Bánffy Kálmán, Bartha János városi orvos, Szentgyörgyi József és Várad József urak, kik is mindnyájan késő reggelig a legnagyobb elővigyázattal fáradszhatlanul működtek, miért fogadják a csaknem végzésre jutottak nevében is eme tűzvészelynek oly gyakran kitéve volt szegény községbeli lakosságnak forró s hálás köszönetét. Kolozs-Monostoron, sept. 21. 1868. A községbeliek megbízásából Papp Sámuel, jegyző.

KÜLFÖLD.

Spanyolországban a forradalmi mozgalom kitöréséről száryalt hírek megvalósultak; azonban a fölkelés tényleg nem a királyság leginkább északra eső tartománya, Galiciában, hanem Andalusiában tört ki. Annak mindjárt kezdetben komoly jellemet kelle fölvennie, mivel — a „Moniteur” szerint — Cadixban több hadihajó legénysége vett abban részt. Ezt lényegesen a „Patrie” is elismeri, mely különben a tényeket a kormányra nézve kedvező módon ügyekszik gyöngíteni. A „Gaulois” szerint a a canariai szigetekbe száműzött tábornokok voltak azok, kik Andalusiában kiszállottak, s ott a fölkelés zászlaját kitézték. Hirszerint Prim tábornok is hozzájuk csatlakozott volna. Más tudósítások a királyság más pontjain is fölkelés kitörését említik, s már magát a fővárost is fenyegetettnek tüntetik fel.

A „Patrie” erősíti, hogy a francia kormány el van határozva Spanyolországgal szemben teljes semlegességet követni.

A „France” jelenti: Concha tábornagy a küldvarok képviselőihez jegyzéket intézett, melyben erősíti, hogy a fölkelést képes lesz elnyomni. (?)

A „Gaulois” írja: Cadix e hó 20-kán esett a fölkelők kezébe. Malaga lázadásban van. Az ideiglenes kormány Sevillában megalakult s elkezdte működését. Egész Galicia lázadásban van.

Madrid, sept. 22. Topete dandárnok több hadihajó legénységét elcsábította, s a cadixi öbölben ő kezdte meg a forradalmat. Sevillában Uquiedo tábornok s a legénység hasonlótt tett.

A „Liberté” szerint Cadix s Sevilla a progressisták mellett nyilatkoztak.

A „Constitutionnel” a Madridból érkezett tudósításokat igen komolyaknak mondja, s a táviradonak felbeszakasztását jelzi. A spanyolország helyzetéről száryaló híreket nagy óvatossággal kell fogadni.

A „Neue Fr. Pr.” távirata szerint a spanyol fölkelés monarchia-ellenes s köztársasági foederalistius jellemű. Prim és Roda tábornokok Madrid és Sevilla ellen nyomulnak. Cartagenában fölkelési pronounciamentők történtek.

San-sebastiani magán tudósítások jelentik, hogy Izabella királynőre nézve alig volt lehetséges 22-kén Madridba eljutni, minthogy az oda vezető vasutvonal a fölkelő-csapatok részéről több oldalról veszélyeztetettnek látszott lenni.

Civita-Vecchiában erőlyesen folytatják a hadi készülleteket: e napokban egy ütég nehéz ostromágya fog oda érkezni. Pápai tüzértisztek Párisba és Londonba mentek, hogy az új fegyvereket a pápai sereg számára átvessék.

Az „Epoque” írja, hogy Törökország felvilágosításokat kívánt Athenében az ott működő bizottmányok felől, melyek állítólag a román és bolgár fölkelés támogatására alakultak.

Párisból jelentik, hogy belgrádi hírek szerint mindinkább valósnul látszik azon hír, hogy a törökök csakugyan át akarnak nyomulni a román területre.

Az „Italie” érdekes részleteket közöl Párisból a franciaia politika jelen stadiumáról. Ezekből kiderül, miszerint nem valószínű, hogy még az

idén háború keletkezne Francia- és Poroszország között. Az első, roppant katonai hatalma dacára, csak nyert a háború elhalasztása által, miután az utolsó kölesben bebizonyította, hogy segélyforrásai kimeríthetetlenek. Másiként áll a dolog Poroszországban. Ez sokkal hamarabb fogott a hadkészületekhez, de nem rendelkezik oly bő segélyforrásokkal, azonfölül egyenlőtlen alkatrészekből áll és folytonosan küzdeni kényszerül az annectált tartományok ellenszenvével. Ez okból nem képes a jelen feszült helyzetet sokáig kitartani és törekednie kell, hogy abból hadiesiny segélyével mielőbb kimeneküljön.

Páris, sept. 25. A girondei és bordeauxi lapok magán tudósításai biztosítanak, hogy a felkelés Spanyolország Galiczia tartományában terjedelemben gyarapodott. Alitóltag Coruna, Zamora, Orense, Vigo és Pontevedro városok is fellázadtak. Híreik hallatszik, hogy a sevillai ideiglenes kormány a királynőt és dynastiáját trónvesztésnek nyilvánítja és alkotmányozó gyűlést hív egybe.

Páris, sept. 24. A „Gaulois” jelenti, hogy minden spanyol hadihajó S. Sebastian előtt horgonyoz, és „Boriát” kivéve egyesültek a forradalmi escadre-val. Concha tük. Ros Dolano ezredet Serranohoz küldé, hogy a kibékülést eszközölje, Serrano azonban minden ajánlatot visszautasított. Incekt tük. a forradalmárok ellen küldött Santander-be, azonban ezekkel egyesült. Prim 20-kán egy gúzsos Cadixből Valenciába tért, s onnan 20,000 darab fegyverrel Cataloniába megy. Baldich Primre 2 ezreddel és 15,000 paraszttal vár. Azon bir terjedt el, hogy a királyné ma Victoriába utazott.

Hivatalos forradalmi bulletin Madridban a comité decretumát teszi közzé sept. 20-ról, mely szerint: Minden ellentállás hasztalan a forradalom ellen; mindenki, ki a népre lövet, mint áruló tekinthetik.

A „Figaro” jelenti: Valenciában a gener. kapitány megöltetett, s az utcákon végig hurcol-

tattott. Serrano és Prim Andalusiában parancsnokolnak, Contreras és Zabala pedig Galiciában.

Karlsruhéban alapítványok nyilvántartják azon közlést, mintha Vilmos badeni herceg a parancsnokságot letette volna. Szintén koholmányok nyilvántartják azon közlést is, mintha egy badeni-porosz katonai egyezmény kötése már bevégzett tény volna.

A Londonban megjelenő „Economist”, egy jelesen szerkesztett hetilap, azt tanácsolja az újravilág, ne engedjen folyvást a háború miatti aggodalomnak, mert hiszen a fegyveres összecsapás veszélye még távol van. A hetilap részletesen taglalja a helyzetet, s megmutatja, hogy egészben véve még semmi lényeges változás sem történt. Az újonczos elhalasztása Poroszországban világos jele a békének, s Olaszország követelménye Róma kiűritését illetően nem oly veszélyes, mint a minőknek látszik, miután a félsziget nincsen elkészülve háborúra.

A miniszterialis „Herald” figyelmeztet, hogy az újabbkori háborúkat rendszeren hírlapi csatározás nyitotta meg, milyen jelenleg a francia és porosz sajtó közt foly. A francia lapok ezen előmunkálkodása képtelenül teszi a kormányt az áramlat fekeztésére. Ha a sajtót tekintjük a közvélemény kifejezőségére — jegyzi meg a lap — úgy azt kell mondanunk, hogy Franciaország fele a háborút óhajtja.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyitlér. *)

A „K. Közlöny” 107. és 108. számú nyitlérben „Edesdi” álnévű aláírással egy cikk jelent meg, melyre észrevételemet megtenni hazafias kötelességem.

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtó-hatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

Beküldő azzal gyanúsít, hogy a Felső-Fejérben augusztus 3-dik és 4-dikén Hidvégen tartott megyebizottmányi gyűlésre többséget szerzendő két ezer forintot költöttek. A gyűlést összehívó körirat bárkit is meggyűzhet az állítás valótlanságáról, ha látja, hogy abban egyetlen tárgy sincs tanácskozássra tűzve, tehát magam érdekében kereszttüvelére kortestőmre sem volt szükségem, másfelől: ellenem sem fegyelmi, sem bünyádi kereset nem volt tárgyalandó.

Mindezekből kitűnik, hogy beküldő csak nevetségessé kívánt tenni, mikor úgy állít világ elébe, mint ki a pénzt szelbeszörja.

Kiadásaimról senkinek sem szoktam számolni, de kik közelebb ösmernek, tudják, hogy pénzemnek mindig akad jó helye, s „Edesdi” urnak azt is tudni kell, hogy magam, egy elvárattal eljárása is e megyében csak odairányul, hogy az 1847-es eszmékre visszavezető törekvések gátoltságának, s a törvények megtartásának. **) Hogy ezen cél elérhetőség, azt hiszem, arra a megye értelmiségét nem szükséges lélekvásárlási korteskedéssel kereset alatt álló ülnök Peresia Döméként kalákagyűjtési modorban toborzani, nem szükség a kortes.

Mindazáltal bárki jelen gyanúsítása alaptalan, biztosítom „Edesdi” urat a felől, hogy ha a haza közjára egyesek szennyes érdekei miatt megtámadtának, s reactionarius törekvések a köznyugalmat megzavarják, valamint eddig, ugyeintán is nem csak pénzem, hanem életem is a haza és nemzet rendelkezésére áll.

„Edesdi” úr alkirálybíró Lázár Mihály úr szájába is ad egy mondatot, s azt hódolatteljesen nem csak helyes, hanem parlamentarisanak is ne-

**) Nem hiszünk, hogy F.-Fejérmegyében a 47-es eszmék lábrakapásától lehetne tartani, s úgy vagyunk értesítve, hogy ott a legjobb alkotmányos és törvényes rend uralkodik. Szerk.

vezi. Engedje ellenkező véleményem lennem. Szerintem családi ügyek politikai közügyekbe keverése közbelnem nem csak nem parlamentarisan, hanem kimélettel legyen mondva, igen tapintatlan; mert őszinte hazafi előtt testvéri szeretet vagy gyűlölet, politikai vélemény kimondásánál nem lehet irányadó. Nekem az irány a törvény szabja meg, s ki azt megtartja, másai is megtartatja, s annak korszertü tovább fejtesére törekszik az elbarátom, s minden erőmből segíti hazafias kötelességem, míg az, ki azt tudatlanság, könnyelműség, vagy roszakaratból megbántja politikai ellenséggem, legyen az testvérem vagy édes gyermekem. Ezért, valamint L. M. urnak, ki meggyekben a köz és egyéniségi ügyeket gyökeresen nem ösmerte, úgy itt is azon gyanúsítást, mintha engem politikai utamon rokon, vagy ellenszenv vezetne, bátorozottan visszautasítom.

Végül a delutára, ugy vizaknai örökös királybírói állomásra és állítólagos udvarhelyszéki főkirálybírói után vágó ábrándokra vonatkozó, de igazán delutános visioi nyilatkozatot, gyűgűdségnek veszem, s még meg is kell köszönnöm, hogy nem sorozott az Asztalos és Balogh cathogoriába, midőn ez már nem csak megyénkben, hanem az egész országban is nagy batásra számított és kapós phrasis azok ellen, kik a törvények megtartását sirgetik a hatalom polozán ülökkel szembe.

Egyébiránt biztosítom „Edesdi” urat, miszerint én enmagammal mindig otthon szoktam lenni, delültől ugy, mint delután is, azért szükségem nincs olyas meutségi kibuvó ajtóskára, melyen ő és pártfogoltja az ellenbenem elkövetett és sehol sem szépihethő eszszakoskodás betudása elől kisurranni szeretnének.

Timafalva, september 17-kén, 1868.

Gróf Haller József.

Sz. 3709. 1868.

(329)

(1-3)

Hirdetmény.

A folyó év november hava 1-ső napjától a jövő 1869-dik évi october utolsó napjáig a helybeli katonai laktanyák számára a város által tűzifa pótlékban mintegy 74 rövid öl tűzifa, továbbá mintegy 23 mázsa világítási olaj és mintegy 2950 tizfontos részlet surló szalma lévén adandó, ezen kellékek beszolgáltatására nézve folyó évi october hó 12-dik napján delültől 9 órakor a városház 4 számú termében árlejtés fog tartatni, melyre válnakozni vágyók a felkeltási összeg 10% nek bánatpénzül letétele mellett megjelenni felhivatnak, bővebb értesítést vehetnek illet tanácsai előadónál a tanácsház 10 számú iroda szobájában.

Sz. kir. Kolozsvár város közigazgatási tanácsától september 22 én 1868.

NEM HIVATALOS

VARRO INTÉZET, varrógép-raktár és varrógéppel való varrásban rendszeres tanítás.

A varró intézet elvállal mindenféle finom és legfinomabb fehérnemű-varrást, a legújabb berlini, párisi és bécsi minták szerint, pontos és gyors szolgálat mellett, a legújanyosabb árakban.

VARROGÉPEK, (Wahler és Wilson rendszer után)

Netuschill C. J. gyárából Bécsben és Hamburgban, melyek több világjáraton megjutalmaztattak és több államtól kivált. szabadalommal lőnek kiültetve.

Ezen gépek árai a legolcsóbbra szabták és jószágukért egy évi kezesség vállaltatik.

E gépek részletfizetés mellett is megszerezhetők.

A ki az intézetből vásárol gépet, a varrásban s a gép kezelésben ingyen kap tökéletes tanítást.

Varrógéppel való varrásban rendszeres tanításért,

a varrás minden nemében nyereendő oktatást ide érte, tehát az egész varrás tanfolyamért fizetendő 5 ft. o. ért.

Varró intézet, varrógép-raktár és tanítás helyisége Kolozsvár, belső-tor-danteza br. Conradsheim-ház, 1-ső emelet, 10 sz. a dr. Szabó-ház mellett, a hol bővebb felvilágosítás egész készséggel adatik.

A nagy érdemű t. ez. közönség pártfogását tisztelettel kéri

RODZIEWICZ NETTI.

(325) (1-3)

Figyelmeztetés a vidéki birtokos és haszonbérlo urakhoz.

Miután felsőbb rendelt következtében Kolozsvár a kiutótt marhavész következtében elzaratott a szarvas-marha közeledéstől, s e zár tartalma bizonytalan időkig tarthat, — ezennel egész tisztelettel figyelmeztetem a vidéki gabona-termesztő földbirtokos és haszonbérlo urakat, hogy alólt hajlandó búzát, rozst, árpát és törlőbúzát vásárolni előleges mustra beküldés és alku szerint rendes piaci ár mellett még azon esetben is, ha a gabona csak a zárvonaltig t. i. Szamos falva, Fenes és Bácsig szállítatik is be, miután onnét saját fogatimon eszközöndem a beszállítást raktárimba.

Bővebb értesítést akár szóval, akár levél útján ez ügyben készséggel ad

Sigmond Elek

Kolozsvárt, hidutca 311.

(317) (2-3)

FELHIVÁS

a Brassai közönséges Nyugdíj-intézetbe lépésre.

Mindazok, a kik saját maguk, vagy hozzátartozók számukra élethossziglan tartó évjáradékot (nyugdíj) akarnak szerzeni, s ez által főként az öregkor szükségét fogyasztás ellen biztosítani akarják, ezennel meghivatnak

a Brassai közönséges Nyugdíj-intézetbe lépésre.

Ezen intézet, mely az 1844-dik évben tíres pénztárral kezdette el munkásságát, miután eddigelő már

121,609 frt 43 krt

osztott ki nyugdíj gyanánt jelenleg

629,227 frt 61 krt

tevő, s minden intézeti tagok tulajdonánál szolgáló alappal bír; ez egy tisztán jótékonyági intézet.

Valamint a fennebbi alap minden tagok közös tulajdona, épen ugy minden bevétel, — a kezelési csekély költségek levonásával — csonkítatlanul az intézeti tagok-

nak megy. A Brassai közönséges Nyugdíj-intézet tehát kizárólag azon emberi nemre célszerű, hogy eszközül szolgáljon arra, miszerint tagjai magukat a szükség és inség ellen egyesített erővel kölcsönösen megvédezhessék, a míg a legtöbb más nyugdíj-intézeteknél, midőn azok részvényeken alapulnak, a legelső és fő cél az, hogy a részvényeseknek nagy osztalékok jussanak, miáltal a nyugdíjakra fordítható alap természetesen jelentékenyen csökken.

Azért alig lehet más hasonló intézet, mely oly csekély illetékekkel szembe oly jelentékeny évjáradékokat, vagy nyugdíjakat oszszon, mint a Brassai közönséges Nyugdíj-intézet.

Ez okon szapereedik is a tagok száma, évekint növekedő arányban, s éppen így emelkedik minden évvel az alap magassága is (Az 1867-dik évben ez 45,061 ft 34 krral növekedett.)

Az intézetnek vagyonával és jövedelmével gazdálkodása teleresen nyilvános, s nem csak hogy mindenki szabadon megtekintheti, hanem minden nyugdíjas, a ki saját személyére egy teljes nyugdíjra van bálíva, fel is van szabályszerűleg jogosítva, hogy ezen kezelésre az évenként legalább egyszer tartandó közgyűlésben befolyást gyakoroljon, s minden határozatokban együtt szavazzon.

Egyébiránt az intézet tökélt csak árvi biztosíték mellett és gondal kölcsönzi ki, hogy még eddigelő nem szenvedett csak a legkisebb kárt is.

A mévre nézve, a melyben valaki beállhat, a legtagasabb tér van engedve.

A legkisebb éviilleték 1 frt 26 kr. osztr. ért; ezen öszszétől bár meddig fel lehet a részvényességgel terjeszkedni.

A nyugdíj nagyságának mértéke csupán a befizetett illeték magassága és az életkortól függ, s egyes évtársulatok és osztályok nem részesülnek, mint ez különben gyakran szokott történni, mások rovására, előnyökben.

Az intézetbe lépés akármely életkorban lehetséges.

A beállás ideje minden évek 10 első havára szorítkozik, és így januar 1-ső-jétől october utolsójáig kell hogy történjék. A ki ezen időt elmulasztja, egy egész évet, és így egész évi nyugdíjt veszteszt.

Siessenek azért minden szülő, kiknek szeretett gyermekeik jövőjűk szívökön fekszik; minden férjek, kik életársuk egykori soruk iránt nem közönyösök; s vég-re mindenek, kik saját javukat akarják, a Brassai közönséges Nyugdíj-intézetbe állani, oly öszszeggel, mint vagyoni helyzetük engedi.

Az elmulasztás keserű bánatot terem egykor, főként midőn látni fogják azon szerencséseket, kik gazdagon aratják azt, a mit az előre gondoskodó szeretet vetett számukra.

S egyuttal azon tisztelt tagok is a közel és távolból, a kik jelen évi illetékekkel még hátrálékban vannak, felkértem, hogy ezeknek befizetésével annyival inkább siessenek, mivel hogyha a befizetést legfennebb az 1868-dik év october 31-éig elmulasztják, nyugdíjvonásba lépésük egy évvel fog hátrább maradni.

Bélelési nyilatkozatokat és fizetéseket elfogadnak, mindennemű felvilágosításokat szóval, vagy levélben közölnek a Nyugdíj-intézet igazgatósága Brassóban (Lópiacz 38 szám) és a következő ügynökségek:

Alvincze: Istvánffy János ur.
Apáthiny: (Duna-Bácska) Bartl József ur.
Aradon: Fügyöny: Lachman Károly Ede ur.
Bécsben: Fügyöny: Preidel Frigyes ur.
Beszterczon: Láni Ede ur.
Bikfalván: Bőjte József ur.
Bilinben: (Csehország): Lázarsfeld Simon ur.
Börge-Prundon: Tieschler Antal ur.
Búfalván: Horváth Péter ur.
Brűben: (Csehország): Hippmann W. Gyula ur.
Budapestben: Fügyöny: Steinkar Sámuel ur.
Bukarestben: Frank András Ede ur.
Csernátalon: Binder Lajos ur.
Csernoviczon: (Bukovina): Soczewan János ur.
Debreczenben: Szepessy Antal ur.
Dézsz-Aknán: Csengeri József ur.
Dézszon: Márkovics István ur.
Duppau: (Csehország): Tichy A. C. ur.
Erzsébetvárosban: Schmidt András ur.
Eszéken: (Tótszág): Kramer József ur.
Fehértemplonban: (Bánát): Feigl F. A. ur.
Feketehalmon: Ziegler Mihály ur.
Fiumében: Depoli J. ur.
Fogarásban: Leutshaff Károly ur.
Fokszonon: (Moldva): Römer Frigyes ur.
Földvár: Alstüder János ur.
Gyergő-Szent-Miklós: Kriszofli Antal ur.
Halmágyon: Koszta József ur.
Hatzfelden: Felbisz János ur.
Hermányon: Boltrész Mihály ur.
Höltővényn: Poith János ur.
Ilyefalván: Sára László ur.
Jassyban: Stenner Gottlieb Agoston ur.
K.-Fehérvárt: Megay C. M. ur.
Kassán: Fügyöny: Koller István ur.
Kézdí-Vásárhelyen: Csizsar Mihály ur.
Késmárkon: (Magyarország): Szopók C. N. ur.
Keskemetén: Reiner Adolf ur.
Kolozsváron: Schell Mihály ur.
Kőhalmon: Nagelschmidt Agoston ur.
Kirchbergen: Wonne János ur.
Königgrüzen: (Csehország): Riedl A. R. ur.
Krakóban: Kollmer Károly ur.
Križán: Fóris Márton ur.
Laibachon: Zunder Gergely ur.
Lembergben: Horn A. ur.
Mármaros-Szigeten: Jekeli József ur.
Maros-Ujvárt: Grün Israel ur.
Maros-Vásárhely: Witich József ur.
Medgyesen: Wachmann Károly ur.
Mező-Berényen: Kirner Ede ur.
Migliczen: (Morva orsz.): Docoupil Károly ur.
Nagy-Enyeden: Vajna Antal ur.
Nagy-Bányán: (Magyarhon): Schuster J. ur.
Nyíregyházán: (Magyarhon): Meisels W. ur.
Páncsován: Rauschmann ur és fia.
Parajdon: Benedek Antal ur.
Péczen: (Magyarhon): Rehak Guszt. ur.
Plojesten: Schuller Károly ur.
Pozsonyban: Schauer József ur.
Prágában: Fügyöny: Cseh, Morva és Sziléz országra: Krizner Guszt. ur.
Prásmáron: Grosz Lőrincz ur.
Radauton: (Bukovina): Runie Frigyes ur.
Reinecken (Schweiz): Lutz Gottier Jakob Lőrincz ur.
Rozsnyón: Ziegler József ur.
Sárkányban: Krafft Károly ur.
Szamosújváron: Piacsintár Dávid ur.
Szabadon: (Mésdőség): Molnár József ur.
Szász-Keresztúr: Erkek, Sz.-Buda, Sz.-Dálya.
Sz.-Kézdí: Mikloskeke-Mese-ér Rádossal együtt: Schuster Mihály Adolf ur.
Szász-Magyaroson: Galter György ur.
Szász-Sebenben: Binder Frigyes ur.
Szász-Régenben: Alczner József ur.
Szász-Ugrán: Schmidt Frigyes ur.
Szászvárosban: Leonhád Frigyes József ur.
Segesváron: Misselbacher Károly Fr. ur.
Selmezen: (Magyarországon): Wozniakowsky Ferdinand ur.
Sepsi-Fel-Dobolyon: Bartha András ur.
Sepsi-Szt-Györgyön: Roll Károly ur.
Sebenben: Kisch G. Vilmos ur.
Szegezen: Solmossy József ur és társa.
Székely-Udvarhely: Bunyahai N. János ur.
Szent-Agoston: Szakhalom, Jakabfalva, Magarét, Morgondá, Rozsodá, Ujváros, Lessest, Waad-és Sz.-Vessződel együtt t. Maurer György ur.
Szentesen: (Magyarhon): Weimann Salamon ur.
Szereihen (Bukovina): Quirfeld Ede ur.
Siebergen: Garad-Lebnék-Szász-Tyukos-Mobor-és Szász Fehérgyűházal együtt: Schärer Pál ur.
Szilágy-Somlyón: H. Lázár János ur.
Sopronban: Fügyöny: Zigu E. G. ur.
Farnowon: Goldmann Simon ur.
Tordán: Scholtész János Albert ur.
Toroczkón: Koronka Antal ur.
Thurn-Severinen: Böhmcsch János Károly ur.
Ujgyházon: Czammerer József ur.
Ujfalun: Kőpe János ur.
Vácson: Reiser Fülöp ur.
Veresmaraton: Cloos János ur.
Verespatakon: Stankay Ferencz ur.
Vidombákon: Türk György ur.
Zalathán: Dr. Gerbert Károly ur.
Zaleszczykon: Schildenfeldi Schiller-Leo ur.
Zentán: (Magyarhon): Wolfinger Adolf ur.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74. sz.)